

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 299/2014-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. júna 2014 predbežne prerokoval sťažnosť A. M., zastúpenej Advokátskou kanceláriou TIMAR & partners, s. r. o., Štúrova 42, Šaľa, konajúcou prostredníctvom konateľky a advokátky Mgr. Evy Timár Myjavcovej, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 46 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutím Okresného súdu Galanta sp. zn. 26 C 264/2011 z 11. septembra 2012 a jeho postupom v tomto konaní a rozhodnutím Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11 Co 542/2012 z 20. novembra 2013 a jeho postupom v tomto konaní a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. januára 2014 doručená sťažnosť A. M. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“) v spojení s čl. 46 a čl. 48 ods. 2 ústavy rozhodnutím Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 26 C 264/2011 z 11. septembra 2012 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a jeho postupom v tomto konaní a rozhodnutím Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co 542/2012 z 20. novembra 2013 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a jeho postupom v tomto konaní.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala 9. decembra 2011 na okresnom súde žalobu, ktorou sa domáhala vydania motorového vozidla. Predmetné motorové vozidlo nadobudla na základe kúpno-predajnej zmluvy z 5. novembra 2009 od pôvodného vlastníka, ktorý v máji 2009 odovzdal toto motorové vozidlo na opravu obchodnej spoločnosti. Z dôvodu nezaplatenej faktúry si obchodná spoločnosť uplatnila na motorové vozidlo zádržné právo a sťažovateľke ho odmietla vydať. Sťažovateľka pred všeobecnými súdmi tvrdila, že keďže na pôvodného vlastníka bolo v roku 2011 vedené reštrukturalizačné konanie a vzhľadom na to, že obchodná spoločnosť svoju pohľadávku do reštrukturalizácie neprihlásila, zanikla vymáhateľnosť pohľadávky obchodnej spoločnosti proti pôvodnému vlastníkovi. Podľa názoru sťažovateľky zánik vymáhateľnosti pohľadávky musí mať priamy vplyv aj na zánik vymáhateľnosti zádržného práva.

3. Sťažovateľka namieta, že všeobecné súdy sa s týmto argumentom nevysporiadali, a teda svoje rozhodnutia náležite neodôvodnili. Sťažovateľka tvrdí, že výklad zákona okresným súdom, že aj napriek zániku vymáhateľnosti pohľadávky zádržné právo aj naďalej trvá, a to z dôvodu, že nezaniklo jedným zo spôsobov uvedených v § 151v Občianskeho zákonníka, je ústavne nekonformný a neudržateľný. Podľa sťažovateľky by to v danej veci znamenalo, že zádržné právo obchodnej spoločnosti by bolo „*tzv. nekonečné*“, pretože z dôvodu straty vymáhateľnosti pohľadávky obchodnej spoločnosti proti pôvodnému vlastníkovi je zo zákona vylúčené, aby došlo k naplneniu § 151u Občianskeho zákonníka. Napokon sťažovateľka namieta to, že krajský súd jej v takto dôležitej veci nepripustil možnosť podať dovolanie. Na základe uvedeného malo dôjsť k porušeniu sťažovateľkiných v petite sťažnosti označených práv.

4. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že napadnutými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu a konaniami, ktoré im predchádzali, došlo k porušeniu jej práva podľa čl. 20 ústavy v spojení s čl. 46 a čl. 48 ods. 2 ústavy, a ďalej aby ústavný súd napadnuté rozsudky okresného a krajského súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka tiež žiada, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu a priznal jej náhradu trov konania pred ústavným súdom.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Cieľom predbežného prerokovania každého návrhu je rozhodnúť o jeho prijatí na ďalšie konanie alebo o jeho odmietnutí, a teda vylúčení z ďalšieho konania pred ústavným súdom zo zákonom ustanovených dôvodov. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľky napadnutým rozsudkom okresného súdu

7. Ústavný súd vychádza z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu ku všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takýmto právom neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

8. Vzhľadom na takto formulovaný princíp subsidiarity je v daných okolnostiach vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľkou uplatnených námietkach porušenia jej práv napadnutým rozsudkom okresného súdu. Sťažovateľka sa mohla domáhať ochrany svojich práv podaním odvolania ako riadneho opravného prostriedku na krajskom súde, v ktorého právomoci bolo posúdiť relevantné skutkové a právne okolnosti prípadu. Túto možnosť sťažovateľka aj reálne využila a napadnutý rozsudok okresného súdu už bol predmetom posúdenia krajským súdom pri rozhodovaní o odvolaní podanom sťažovateľkou. Ústavný súd preto sťažnosť v časti, v ktorej smerovala proti napadnutému rozsudku okresného súdu, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľky napadnutým rozsudkom krajského súdu

9. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07).

10. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09, I. ÚS 51/2010). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy).

11. Sťažovateľka namieta, že pohľadávka obchodnej spoločnosti sa stala vzhľadom na skončené reštrukturalizačné konanie nevyhmáateľnou. Podľa názoru sťažovateľky je zádržné právo (uplatnené obchodnou spoločnosťou na motorové vozidlo pôvodného vlastníka, od ktorého ho následne odkúpila sťažovateľka) právom akcesorickým a existovať môže len vtedy, ak existuje samotná pohľadávka. Zánik vymáateľnosti pohľadávky musí mať preto priamy vplyv aj na zánik vymáateľnosti zádržného práva. Okresný súd v napadnutom rozsudku vyslovil názor, že pre zánik zádržného práva je rozhodujúca úprava ustanovená v § 151v Občianskeho zákonníka, v ktorom sú uvedené dôvody zániku zádržného práva, pričom v konaní nebolo preukázané, že by jeden z uvedených dôvodov nastal. S týmto jeho názorom sa stotožnil aj krajský súd.

12. Krajský súd vo svojom napadnutom rozsudku uviedol:

„V konaní bolo nesporným (a preukázaným), že na pôvodného vlastníka vozidla prebiehalo reštrukturalizačné konanie, ktoré bolo ukončené uznesením Okresného súdu Bratislava I zo dňa 30.11.2011, pričom odporca si v rámci uvedeného konania svoju pohľadávku neprihlásil, na základe čoho pohľadávka odporcu stratila jednu zo svojich vlastností resp. účinkov, a to vymáateľnosť (§155 ods. 2 z. č. 7/2005 Z. z.) a zmenila sa na naturálnu obligáciu. Druhá veta uvedeného ustanovenia sa na daný prípad nevzťahuje, nakoľko v čase, v ktorom sa mal odporca možnosť predmetnú pohľadávku prihlásiť, už bola vlastníkom vozidla navrhovateľka, teda vozidlo nespádalo do majetku dlžníka. Navrhovateľka v tejto súvislosti vyjadrila právny názor, že výkon zádržného práva zanikol zo zákona s poukazom na ust. § 853 OZ per analógiám s ust. § 100 ods. 2 OZ, t. j. ak sa záložné právo nepremlčuje skôr ako zabezpečená pohľadávka, zádržné právo (rovnako právo akcesorické), sa rovnako nepremlčuje skôr ako ním zabezpečená pohľadávka, z čoho vyvodila, že trvá tak dlho ako zabezpečená pohľadávka. Ak teda v danom prípade zanikla ex lége vymáateľnosť zabezpečenej pohľadávky odporcu, zanikla aj vymáateľnosť zádržného práva ako práva akcesorického. Napriek nespornej logickej konštrukcii uvedeného názoru, súd sa v tejto časti stotožnil s názorom odporcu, ktorý poukázal na skutočnosť, že premlčanie a zánik vymáateľnosti nie sú totožné pojmy (napriek tomu, že premlčanie nesporne spôsobuje zánik vymáateľnosti). Zánik vymáateľnosti v danom prípade však nebol spôsobený plynutím času (ako je to v prípade premlčania), ale nastal

ako zákonom stanovený dôsledok na základe iných právnych skutočností, odlišných od plynutia času. Navyše cit. ust. § 100 ods. 2 OZ určuje najskorší možný čas premlčania akcesorického záložného práva, nie konečný... Zároveň súd pri rozhodovaní vychádzal z ust. § 155 ods. 4 ZKR, podľa ktorého plánom potvrdeným v reštrukturalizačnom konaní zostávajú nedotknuté práva veriteľov (nielen tých, ktorí pohľadávky prihlásili) domáhať sa uspokojenia ich pôvodných zabezpečených pohľadávok z majetku tretích osôb. Súd má za to, že v danom prípade je pre zánik zádržného práva rozhodujúca úprava ust. § 151 v OZ, ktoré ustanovenie stanovilo dôvody zániku zádržného práva, pričom v konaní nebolo preukázané, že by jeden z uvedených dôvodov nastal.“

13. Po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu ho ústavný súd hodnotí ako dôkladne a kvalifikovane odôvodnený, rešpektujúci zákonné požiadavky na odôvodnenie rozsudku (§ 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku). Krajský súd v napadnutom rozsudku zrozumiteľne a zároveň presvedčivo objasnil hlavné dôvody, na základe ktorých vo veci rozhodol. Napadnutý rozsudok krajského súdu nevzbudzuje žiadne pochybnosti o správnosti skutkových a právnych záverov či o arbitrárnosti rozsudku. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným (m. m. I. ÚS 313/2010, II. ÚS 134/09). O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06). Takéto nedostatky však z napadnutého rozsudku krajského súdu nevyplývajú.

14. Ústavný súd poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktoré by popreli zmysel a podstatu na spravodlivý proces.

15. Do práva na spravodlivé súdne konanie nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnym názorom, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Ústavný súd takisto judikoval (I. ÚS 67/06), že z princípu nezávislosti súdov podľa čl. 144 ods. 1 ústavy vyplýva tiež zásada voľného hodnotenia dôkazov. Pokiaľ všeobecné súdy rešpektujú uvedené ústavné garancie (teda najmä čl. 46 až čl. 50 ústavy), ústavný súd nie je oprávnený znovu „hodnotiť“ hodnotenie dôkazov všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s ich hodnotením sám nestotožňoval (napr. IV. ÚS 252/04).

16. Z dôvodu absencie príčinnej súvislosti medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a základným právom sťažovateľky podľa čl. 20 v spojení s čl. 46 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

17. Sťažovateľka napokon namietala, že krajský súd v jej veci nepripustil podanie dovolania. Krajský súd v napadnutom rozsudku uviedol, že dovolanie proti svojmu potvrdzujúcemu rozsudku nepripustil, pretože rozhodnutie nepovažoval po právnej stránke za rozhodnutie zásadného významu, keď rozhodnutie súdu prvého stupňa, s ktorým sa odvolací súd stotožnil, možno považovať za rozhodnutie, ktorého závery sú súladné s judikatúrou v obdobných veciach.

18. Ani v tejto časti sťažnosti nevidí ústavný súd prejav svojvôle krajského súdu, ktorý posúdil význam veci a na základe toho rozhodol tak, že podanie dovolania nepripustil. Preto aj táto časť sťažnosti sťažovateľky musí byť odmietnutá ako zjavne neopodstatnená.

19. Pretože sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2014